رقص نور و قلم در آزادی

حجت‌ا... ایوبی، دبیرکل کمیسیون ملی یونسکوی ایران همراه چند مسوول دیگر خودشان را به برج آزادی تهران رساندند تا نمایشگاه «قلم مهر» را با آثار خوشنویسی ۳۰ هنرمند پیشکسوت در این برج افتتاح کنند. همزمان هم ویدئومپینگ آثار حاضر در نمایشگاه «رقص قلم» بر جداره برج آزادی به نمایش درآمد. علاقه‌مندان هر شب از ساعت ۱۸ و ۳۰ تا ۲۰ به مدت چهار شب می‌توانند به تماشای این آثار بر بدنه برج آزادی بنشینند.

خاک آمریکا در ایران

رمان «خاک آمریکا» اثر جنین کامینز را نشر ورا با ترجمه سمیه صادقی منتشر کرده است؛ در ۳۵۰ صفحه و بهای ۶۵ هزار تومان. نویسنده جوان آمریکایی در این رمان، سفر پرالتهاب کتابفروشی را روایت کرده که برای فرار از دست کارتل‌های موادمخدر مکزیک دست به سفری خطرناک می‌زند. نیویورک‌ژورنال این کتاب را واقع‌گرایی مدرن و شگفت‌انگیز خوانده است و لس‌آنجلس تایمز آن را بالابرنده آدرنالین خون.

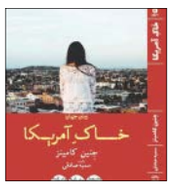

مدیران اجرایی جشنواره تئاتر فجر در حال بازدید از فضاهای نمایشی

گفت‌وگو با حسین مسافرآستانه
دبیر سی‌و نهمین جشنواره تئاتر فجر

این جشنواره با هیچ دوره‌ای قابل مقایسه نیست

برگزاری سی‌و نهمین دوره جشنواره تئاتر فجر، متفاوت‌تر از همیشه و با کیفیت حداقلی در شرایطی که هنوز از پس ویروس کرونا برنیامده‌ایم، این سؤال را ایجاد می‌کند که آیا بهتر نبود این جشنواره به سال آینده موکول شود؟ در میان فعالان تئاتر کشور که دایره وسیعی از هنرمندان تا مدیران فرهنگی را دربر می‌گیرد، هم تعداد موافقان و هم تعداد مخالفان برگزاری جشنواره، کم نیست اما بدون تردید حسین مسافرآستانه با برگزاری جشنواره موافق است چرا که اگر جز این بود، دبیری آن را به‌عهده نداشت. روز گذشته او پیامش را درباره این جشنواره با عنوان «تمام قد دست در دست تئاتر ایستاده‌ایم» منتشر کرد و در این پیام توضیح داد که هیچ‌گاه، هیچ چیز، نمی‌تواند جان و قدرت یکپارچه هنری را که همه چیز اهالی تئاتر است، بگیرد و بر تلاش و ایستادگی اهالی تئاتر تاکید کرد اما با این همه بد ندیدیم با مسافرآستانه گفت‌وگویی داشته باشیم با این رویکرد که اگر امسال جشنواره تئاتر را نمی‌داشتیم، چه می‌شد.

چه انگیزه‌ها و اهدافی باعث شد در این شرایط جشنواره تئاتر فجر را برگزار کنید در حالی که در یک سال گذشته تئاتر تقریبا تعطیل بوده است.

مشکلات ناشی از کرونا دامنگیر همه فعالیت‌های زندگی و شغلی ماست؛ خاص تئاتر نیست. تئاتر از فعالیت‌های ضروری زندگی و جامعه است. برای هنرمندان تئاتر که در طول یک سال فعالیتی نداشتند و به‌شدت در مضیقه هستند، برگزاری این جشنواره یک فرصت مغتنم است. از یک سو امکانی است برای این‌که تئاتر احیا شود و حیاتش را از سر بگیرد و از سوی دیگر فرصتی فراهم می‌کند که هنرمندان در جشنواره حضور پیدا کنند، آثارشان را به نمایش بگذارند و بخش کوچکی از نیازهای زندگی خود را از این طریق برآورده کنند.

نکته همین جاست که وقتی در طول یک سال کاری روی صحنه نرفته و اجرایی صورت نگرفته، جشنواره چه چیزی برای عرضه دارد؟

در طول یک سال گذشته اکثر گروه‌ها فعال بودند اما امکان ارائه کارشان را نداشتند. آنهایی که بیکار بودند الان در جشنواره نیستند و آنهایی که در جشنواره هستند، چه هنرمندان عزیز شهرستانی چه هنرمندان عزیز تهرانی، همه کار کرده‌اند اما به دلیل شیوع کرونا امکان اجرا برایشان فراهم نشد. حالا که فرصت اجرا فراهم شده، بهترین زمان است که زحمت یک ساله آنها دیده شود و بتوانند در این مرحله کارشان را در جشنواره ارائه کنند. احتمالا وضعیت شهر تهران به همین منوال باشد چه بسا کار هنرمندان به اجرای عمومی هم برسد.

اما غایبان جشنواره بسیار زیاد هستند!

بله طبیعی است.

این غایبان در این سال گرفتار کرونا، کار نکرده‌اند؟

کسانی که در یک سال گذشته کار نکرده‌اند در این جشنواره نیستند.

با این حساب یعنی همه کارگردان‌های باسابقه و مجرب تئاتر کشورمان، تقریبا یک سال گذشته را کار نکرده‌اند!

به نظر شما کار کرده‌اند؟ به هر حال شاید شرایط آنها به ترتیبی بوده که احتمالا نخواسته‌اند یا نشده که کار کنند.

بدون این کارگردان‌ها، جشنواره بی‌رونق نیست؟

نمی‌شود گفت؛ چون تعدادی از هنرمندان کار نکرده‌اند، جشنواره از تمام هنرمندان این حوزه و مخاطبان دریغ شود. مثل این است که بگوییم چون صد نفر کار نکرده‌اند، هزار نفر دیگری هم کارشان را تعطیل کنند. آیا به نظر شما چنین منطقی درست است؟

رویدادهای زیادی در ایران و نیز جهان تعطیل شدند، به تعویق افتادند و شکل برگزاری آنها متناسب با شرایط عوض شد. چرا اصرار بر این است که جشنواره تئاتر فجر برگزار شود؟

در جشنواره تئاتر فجر مثل بسیاری از رویدادها، شکل برگزاری تغییر کرده است. ضمن این‌که هر کشوری شرایط خاص خودش را دارد و نمی‌شود ایران را با هر کشور دیگری مقایسه کرد. آنچه اهمیت دارد و باور هنرمندان ماست، این است که تئاتر مثل خود زندگی است و در هر شرایطی می‌تواند به حیاتش ادامه بدهد. هر وقت توانستیم زندگی را تعطیل کنیم، تئاتر هم تعطیل می‌شود. تئاتر مثل زندگی تعطیلی بردار نیست.

ما درباره تئاتر صحبت نمی‌کنیم درباره جشنواره حرف می‌زنیم.

جشنواره، چکیده تئاتر کشور است. جشنواره منهای تئاتر که نیست.

نکته اینجاست که تئاتر مثل زندگی نیست و مدت زیادی متاسفانه تعطیل بود!

جشنواره این فرصت را از هر نظر مهیا کرده که هنرمندان فعال بتوانند به حضورشان در این عرصه ادامه بدهند. برگزار نشدن جشنواره تئاتر فجر یعنی تعطیل شدن تئاتر. الان این فرصت ایجاد شده و شرایط برگزاری هم مهیا شده، نمی‌شود از این فرصت عبور کرد به این دلیل که عده‌ای در طول سال کار نکردند. آخر این حرف شما چه منطقی دارد؟

فرمودید شکل برگزاری جشنواره تغییر کرده است. درباره‌اش توضیح می‌دهید که به چه ترتیب خواهد بود؟

اجرای نمایش‌ها با ۵۰ درصد ظرفیت سالن‌ها خواهد بود و نیز برای علاقه‌مندان فرصتی فراهم شده که بتوانند از طریق پلتفرم‌های مختلف در فضای مجازی به تماشای نمایش‌ها بنشینند.

فکر می‌کنید برگزاری جشنواره کمک می‌کند که تئاتر دوباره رونق بگیرد؟

قطعا کمک می‌کند. کرونا از طرفی شرایط زندگی را سخت کرده اما از طرف دیگر به استفاده از فضای مجازی سرعت بخشیده است. اگر حتی کرونا شیوع پیدا نمی‌کرد، باید به آرامی به سمت استفاده از قابلیت‌های فضای مجازی پیش می‌رفتیم. این اتفاق چند سالی است که در بسیاری از کشورهای جهان آغاز شده اما در کشور ما بسیار کند پیش می‌رفت. چه بخواهیم و چه نخواهیم پخش از طریق فضای مجازی فرصت است و تئاتر خودش را با این فرصت تطبیق می‌دهد. تئاتر در طول تاریخ با تغییرات تطبیق پیدا کرده و به همین دلیل است که برگزاری جشنواره در این شرایط یک فرصت محسوب می‌شود.

چند وقت است که فراخوان داده‌اید؟ هنرمندان می‌دانستند که امسال قرار است جشنواره برگزار شود؟

شما چرا اطلاعات اولیه جشنواره را ندارید؟ انگار هیچ خبری از تئاتر نداشتید و حالا که به جشنواره رسیده‌اید، یادتان افتاده درباره‌اش سؤال کنید.

برای این‌که تئاتر تعطیل بود و فقط در یک بازه دو سه ماهه چند نمایش روی صحنه رفت.

سه ماه کامل تئاتر برقرار بود. در تیر، مرداد و شهریور امسال آثاری روی صحنه رفتند تا این‌که دوباره تعطیل شد. در همین مدت فعالان تئاتری مشغول بودند و در شهرستان‌ها خیلی بیشتر از تهران، هنرمندان مشغول کار بودند. تمرینات تئاتری با رعایت پروتکل‌های بهداشتی در حال انجام بود. نگاهی به سایت جشنواره بیندازید و ببینید گروه‌ها در چه شرایطی تمرین می‌کردند. آنها در شرایط بسیار سخت و در فضاهای باز و موقعیت‌های دشوار تمرین کردند چون تئاتر را نمی‌شود از هنرمندان تئاتر گرفت. البته برخی هنرمندان هم سعی کردند منتظر آینده و روزهای خوش تئاتر بمانند اما خیلی‌ها در این روزهای سخت به آب و آتش زدند تا بتوانند تئاتر کار کنند. بی‌توجهی به این هنرمندان جفاست.

بی‌توجهی که محسوب نمی‌شود؛ جشنواره می‌تواند سال‌های آینده ادامه پیدا کند اما سؤال اینجاست که کیفیت جشنواره این دوره در مقایسه با دوره‌های قبل چگونه خواهد بود؟

اساسا هر نوع مقایسه‌ای با دوره‌های قبل هم از نظر منطق و هم عقلانیت، خطاست. نمی‌توان جشنواره این دوره را با هیچ دوره دیگری مقایسه کرد. نه از نظر نوع کارهایی که در این جشنواره اجرا می‌شود و نه از نظر شرایطی که برای تولید این نوع کارها وجود داشته و نه از نظر برنامه‌هایی که این جشنواره برای اجرا دارد. این مقایسه کلا اشتباه است. کارهایی که امسال در این دوره از جشنواره اجرا می‌شود، با این برنامه‌هایی که پیش‌رو داریم، منطبق بر شرایط امسال طراحی و ارائه شده است.

امسال دعوت از رسانه‌ها هم مثل همیشه نبود؛ نه دعوت‌نامه‌ای ارسال شد و نه اطلاع‌رسانی دقیق صورت گرفت. چرا؟

اعلام رسمی انجام شد اما برای کسی دعوت‌نامه نمی‌فرستیم. ما هیچ دعوت‌نامه‌ای به هیچ‌کسی برای حضور در جشنواره نفرستاده‌ایم نه به هنرمندان، نه مسؤولان و نه اهالی تئاتر و نه اصحاب رسانه. به همه اعلام کرده‌ایم اگر داوطلب حضور هستید، تشریف بیاورید. نمی‌توانیم از کسی بخواهیم که حتما در جشنواره شرکت کند چون ممکن است کسانی از حضور در مجامع عمومی به هر دلیل پرهیز داشته باشند. اگر کسی مطابق میلش نیست، می‌تواند از طریق فضای مجازی شاهد اجراها باشد اما اگر بخواهد از نزدیک تماشا کند، می‌تواند به صورت آنلاین بلیت جشنواره را بخرد و زمان اجرا به سالن مورد نظرش برود.

سی و نهمین جشنواره تئاتر فجر با بودجه دولتی برگزار می‌شود یا حامی مالی هم دارد؟

جشنواره با بودجه دولتی برگزار می‌شود اما مذاکره‌هایی برای جلب حمایت صورت گرفته که البته بیشتر در زمینه ارائه خدمات است. هنوز به نتیجه صد درصدی نرسیده‌ایم و نمی‌توانم به هیچ اسمی به‌عنوان حامی اشاره کنم اما پیشنهادهایی هست که بررسی می‌کنیم و به‌وقتش اسامی را اعلام می‌کنیم.

ضمایر [او]

جوانمرگی درخت همدانی

پیش از عباس صفاری شاعر جوانی را نیز به خاطر ابتلا به کرونا از دست داده بودیم

از درگذشت عباس صفاری، شاعر به خاطر ابتلا به کرونا نوشتیم و ناخودآگاه یاد شاعری دیگر افتادیم که چندی پیش او نیز به خاطر ابتلا به همین بیماری ما را تنها گذاشت. حالا صفاری در ۶۹ سالگی در کالیفرنیا درگذشته است اما بیست‌وسوم مردادماه امسال، سیدحمید محمودی وقتی هنوز به ۳۲ سالگی هم نرسیده بود، از دنیا رفت؛ شاعری که البته بین دوستانش به «درخت همدانی» معروف بود و تنها شعرهای منتشرشده‌اش پیش از مرگ را نیز به همین نام چاپ کرده بود در شماره چهل‌ودوم مجله ادبی «نوشتا». البته در همان روزهایی که کرونا درخت را یقه کرد، کتاب شعر او در انتشارات «بامداد نو» در دست انتشار بود. عجب سرنوشت عجیبی. یاد کاظم رضا، داستان‌نویس متفاوت دهه‌های ۴۰ و ۵۰ هم می‌افتیم که نخستین کتاب رسمی‌اش درست روزی منتشر شد که خبر درگذشتش مخابره شده بود؛ کتاب «هما» در نشر رشدیه.

محمودی نیز در بیمارستان بود که کتابش از چاپخانه بیرون آمد. انتشار کتاب اما پس از مرگ شاعر اتفاق افتاد. همه چیز ناگهانی بود. او بدون هیچ‌گونه علائمی، به‌یکباره با حال بد به بیمارستان رفت و تنها یک روز بعد، درگذشت و عمر کوتاهش حتی به این‌که نخستین کتابش را ببیند قد نداد.

محمد ولی‌زاده که مدیر نشر «بامداد نو» است درباره این شاعر گفته بود: «زنده‌یاد محمودی متولد ۱۳۶۷ در همدان، دانش‌آموخته هنر اسلامی از دانشگاه هنر اسلامی تبریز بود. او علاوه‌بر شاعری، دستی هم در طراحی و گرافیک داشت. درست است که از درخت همدانی فقط چند نمونه شعر در فصلنامه ادبی «نوشتا» (شماره ۴۲، سال سیزدهم، زمستان ۱۳۹۸) منتشر شده بود، اما همین چند نمونه شعر و این دفتر تازه منتشرشده، نوید شاعری بااستعداد و باآتیه را می‌داد». منظور ولی‌زاده همان کتابی است که پیش از این به آن اشاره کردیم: «رقص جویده» که اندکی پس از مرگ شاعر در ۱۵۶ صفحه و شمارگان ۵۰۰ نسخه منتشر شد. در کتاب شعر «رقص جویده» با شاعری روبه‌روییم که تن به پسندهای روز شعر نمی‌دهد و تلاش دارد به تشخص برسد. او در این مسیر، به دستاوردهای گذشته شعر فارسی بی‌توجه نیست و چه‌بسا شعر او را بتوان ذیل شعرهایی که در دهه ۹۰، با گرایش به جریان شعری «شعر دیگر» نوشته شدند به بررسی نشست. «شعر دیگر»، عنوانی بود که به شعرهای دسته‌ای از شاعران در دهه ۴۰ اطلاق می‌شد؛ شاعرانی که آنها نیز با پسند زمانه‌شان کاری نداشتند. آنها سال‌ها ناشناخته ماندند اما در یک دهه گذشته، بارها نام‌شان را شنیده‌ایم: بیژن الهی، محمود شجاعی، فیروز ناجی، هوشنگ چالنگی، هوشنگ آزادی‌ور، بهرام اردبیلی و پرویز اسلام‌پور. در شعر درخت همدانی، گرایش‌هایی به شعرهای این شاعران دیده می‌شود، هرچند «رقص جویده» مطلقا رونویسی از آن شعرها نیست. صرفا می‌توان گفت شعرهای این کتاب ناظر بر بوطیقای «شعر دیگر» است و برای برقراری گفت‌وگو با این مدخل شعر فارسی تلاش‌هایی صورت می‌دهد. اگر می‌خواهید کتاب شعر این شاعر جوان را بخوانید، به سایت «کتابچی» بروید و کتاب را با تخفیف، ۳۶ هزار تومان بخرید.

مسافر آستانه:
آنهایی که بیکار بودند الان در جشنواره نیستند و آنهایی که در جشنواره هستند چه هنرمندان عزیز شهرستانی چه هنرمندان عزیز تهرانی، همه کار کرده‌اند اما به دلیل شیوع کرونا امکان اجرا برایشان فراهم نشد

مجله [عطف]

بازیگر کهنه‌کار در مقابل بازیگر جوان

«فرمول» نویسی دنیرو برای نتفلیکس

کیکاوس زیاری
سینمای جهان

رابرت دنیرو، بازیگر کهنه‌کار سینما برای شبکه نتفلیکس فرمول‌نویسی می‌کند! این بازیگر در درام جنایتکارانه تازه این شبکه اینترنتی با نام «فرمول» بازی می‌کند. جان بویگا، بازیگر رنگین‌پوست سینما که طی دو سال اخیر موفقیت‌های زیادی به دست آورده، نقش مقابل دنیرو را در این فیلم به‌عهده گرفته است. منابع نزدیک به نتفلیکس می‌گویند نقش اصلی این درام جنایتکارانه را بویگا بازی می‌کند و نه دنیرو. اما مدیران شبکه در این رابطه هیچ صحبتی نکرده‌اند.

ژرارد مک کارتنی وظیفه کارگردانی فرمول را به‌عهده گرفته است. او در کارنامه‌اش یکی دو فیلم ترسناک دارد و باید دید چگونه دنیرو و بویگا را در داستانی جنایتکارانه هدایت خواهد کرد. همکاری قبلی مک کارتنی با نتفلیکس «سنگ‌های سوزان» بود که با استقبال تماشاگران روبه‌رو شد و زمینه را برای یک همکاری گران‌قیمت‌تر و هیجان‌انگیزتر بین دو طرف هموار کرد. این فیلمساز فرمول را براساس فیلمنامه‌ای اصیل و غیراقتباسی از خودش کارگردانی می‌کند.

در این درام که رنگ و بویی ورزشی هم دارد، بویگا یکی از رانندگان مسابقات فرمول وان است که با دردسرهایی پیش‌بینی نشده روبه‌رو می‌شود. او به دلیل مهارت‌های ورزشی که دارد ناچار به همکاری با تعدادی غریبه می‌شود که فکرهای شومی در سر دارند. به‌زودی این راننده فرمول وان به صورت آدمی فراری درمی‌آید که ضمن گریز از دست نیروهای منفی داستان، باید تلاش کند تا خانواده‌اش را هم نجات دهد. در این میان، دنیرو شخصیتی مرموز است که در پشت صحنه کارها و اقداماتی انجام می‌دهد که ماجراها را به سمتی مشکل و غیرقابل حل می‌برد.

منتقدان اشاراتی به شباهت‌های فرمول با داستان درام اجتماعی «رانندگی» با بازی رایان گاسلینگ داشته‌اند. اما مک کارتنی اصرار بر اصیل بودن داستان فیلمنامه‌اش دارد. باید منتظر نتیجه نهایی ماند و دید این شباهت‌ها چقدر هست. بقیه بازیگران فیلم طی چند هفته آینده انتخاب و معرفی می‌شوند و نتفلیکس برای تولید آن هزینه‌ای ۶۰ میلیون دلاری در نظر گرفته است. هنوز زمانی برای شروع کار فیلمبرداری فرمول تعیین نشده است. اما شنیده می‌شود کلید فیلمبرداری تا حدود دو ماه دیگر در مکان‌های مختلف شهر لس‌آنجلس زده می‌شود. این درام جنایتکارانه برای پخش استریم در اواخر سال جاری میلادی آماده می‌شود.

دنیرو آخرین بار حدود سه ماه قبل در کمدی اکشن خانوادگی «جنگ با بابابزرگ» به دیدار تماشاگران سینما آمد. در داستان فیلم او پیرمردی است که به اجبار برای ادامه زندگی به خانه دخترش می‌رود و اتاق نوه‌اش را اشغال می‌کند. نوه ماجراجو جنگی اعلام نشده علیه بابابزرگ بخت‌برگشته به راه می‌اندازد تا اتاقش را از او پس بگیرد. منتقدان فیلم را کاری کم‌ارزش ارزیابی کردند و بازی دنیرو را در آن ضعیف دانستند. با این حال، تماشاگران سینما در روزگار کرونا مبلغ ۳۶ میلیون دلار برای دیدن این کمدی اکشن پرداخت کردند. جنگ با بابابزرگ با هزینه‌ای ۳۸ میلیون دلاری تهیه شده بود./ هالیوود ریپورتر